

Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu üldkoosoleku protokoll nr 1/2010

30.04.2010 Endla 59, Tallinn

Algus kell 11.00

Lõpp kell 16.00

Üldkoosolekust võtsid osa:

1. Järva Liikumispuuetega Inimeste Selts

2. Jõgevamaa Liikumispuudega Inimeste Ühing

3. Liikumispuudega Laste Tugiühing

4. Läänemaa Invaühing

5. Ida-Harjumaa Invaühing

6. Lääne-Harjumaa Invaühing

7. MTÜ Viru Valere

8. Nissi Valla Invaühing

9. Saue linna Invaühing

10. Põlvamaa Invaühing

11. Pärnumaa Invaühing

12. Pärnu Ratastooli Klubi

13. Rakvere Liikumispuudega Inimeste Ühing

14. Rapla Linna Puuetega Inimeste Selts

15. Saare Maakonna Invaühing

16. Tallinna Invaspordiühing

17. Tallinna Liikumispuudega Inimeste Ühing

18. Tapa Liikumispuudega Inimeste Ühing

19. Tartu Liikumispuuetega Inimeste Ühing

20. Tõrva Puuetega Inimeste Liit

21. Viljandimaa Invaühing

22. Võru Ratastooliklubi

23. Valga Liikumispuuetega Inimeste Selts

Urmas Intelman

Siina Trutin

volitus Tallinna LIÜ

Küllli Urb

Madis Ott

Agnes Valgiste

Anne Mölder

volitus Saue Linna IÜ

Andzelika Apfelbaum

Liivi Pajuväli

Heiki Lumilaid

Liia Lumilaid

Elena Kalbus

volitus Võru RTK

Mails Isand

Toomas Mihkelson

Ester Ravalepik

Aili Bachaus

Aivar Saun

volitusega Võru RTK

Jüri Heinlaid

Tom Rüütel

Ahti Põder

Rita Goruškina

Tiia Tiik

Jüri Järve

Arko Vool

Mati Mugur

Mihkel Aitsam

Mare Abner

Tiiu Kristjan

Vaike Hiet

Heldur Otsa

Ersika Ilisson

Ljubov Leppik

Ülo Leppik

Villu Urban

Väino Marjak

Helle Keek

Juhatuse liikmed: Ants Leemets, Kristi Viisimaa, Tauno Viljat, Külli Urb, Jüri Järve, Heldur Otsa (viimased kolm ka ühingu esimehena)

Koosolekust võtsid osa:	Auli Lõoke	ELILi tegevjuht
	Eveli Kaibald-Reemet	ELILi tegevjuhi abi
	Tatjana Jaansoo	ELILi raamatupidaja
	Enn Leinuste	Invaru OÜ direktor
	Vladimir Bogatkin	Boga-Video OÜ
	Jürgen Mets	Astangu PTAK
	Mati Rohtlaan	Viljandi Ratastooliklubi
	Annika Kokk, Merily Kokk	vabatahtlikud

Üldkoosolekult puudusid esindajad järgmistest ühingutest:

1. Otepää Invaühing
2. Viljandi Linna Invaühing
3. Võrumaa Invaühing

I. Üldkoosolek

Üldkoosoleku avamine

Enne koosolekut jagati koosolekust osavõtjatele tutvumiseks aastakoosoleku päevakord ja ajakava. Aastakoosoleku materjalid – 2009.a majandusaasta tegevus- ja raamatupidamisaruanne audiitori järeldus- otsusega, 2010.a eelarve projekt ja 2010.a tegevusprogramm – on olnud kodulehel www.elil.ee tutvumiseks alates aprilli algusest. Kohaleku kontroll näitab, et koosolek on otsustusvõimeline, 26-st liikmesühingust on esindatud 23, neist 4 volituse alusel.

Koosoleku juhatajaks valiti ELILi juhatuse esimees Ants Leemets, protokollijaks Tallinna LIÜ liige Mare Abner.

Koosolek võttis vastu ja kinnitas järgmise päevakorra:

PÄEVAKORD:

1. ELILi 2009.a tegevusaruanne	juhatuse esimees Ants Leemets
2. ELILi 2009.a finantsaruanne	raamatupidaja Tatjana Jaansoo
3. Invaru OÜ 2009.a tegevusest ja finantsseisust	Invaru OÜ direktor Enn Leinuste
4. Karaski Keskuse tegevusest ja finantsseisust 2009.a	nõukogu esimees Auli Lõoke
5. Ühingute esindajate sõnavõttud 2009.a aruannete kohta	
6. ELILi 2009.a tegevus- ja finantsaruande kinnitamine	
7. ELILi 2010.a tegevusplaani ja eelarvest	tegevjuht Auli Lõoke
8. Ühingute esindajate sõnavõttud-ettepanekud 2010.a tegevusplaani ja eelarve kohta	
9. 2010.a tegevusplaani ja eelarve kinnitamine	
- Üldkoosoleku lõpetamine

II. Informatsioon

- ELIL ühingute silme läbi
  - Käsmu suvelaager 18.-20.06.2010
- tegevjuht Auli Lõoke
tegevjuht Auli Lõoke

- Heategevusprojektid Reemet tegevjuhi abi Evely Kaibald-
- Õppimisvõimalused Astangu Keskuses juhatus liige Kristi Viisimaa
- Teenused Puudealase Teabe ja Abivahenite Keskuses tegevusterapeut Jürgen Mets
- Ligipääsetavuse innovatiivsed IT-lahendused juhatus liige Jüri Järve
- Hetki Invalidiliitto 2009.a suvelaagrist juhatus liige Tauno Viljat

1. 2009.a tegevusaruanne – Ants Leemets, juhatus esimees

Kõneleja esitas ELILi 2009.a tegevusaruande, kus ta rõhutas, et ELILi tegevuse põhikirjaliseks eesmärgiks on liikumispuudega inimeste inim-, kodaniku-, sotsiaalsete ning majanduslike õiguste kaitsmine ja oma liikmete ja liikmeskonna huvide eest seismine. Tegevusprogrammi aluseks on liikumispuudega inimeste inimõigused, inimväärikus, teistsuguse aktsepteerimine.

A. Leemets vaagis oma sõnavõtus aruandeaasta pluss- ja miinuseid, mida juhatus oli eelnevalt arutanud ja välja toonud. Koosolekust osavõtjatel tasub tähelepanu pöörata järgmistele probleemidele:

Miinustest

- Organisatsiooni liikmeskond on vähenenud: 2003.a oli üksikliikmeid ligi 4000, viimased aastad on suhteliselt stabiilsed olnud: 2007.a – 2507, 2008. a – 2505, 2009.a – 2526 üksikliiget. Vajalikud on liikmevärbamiskavad nii liidu kui ühingute tasemel.
- Perioodil 2003-2009 on liiduga liitunud kaks ühingut (Saue ja Ida-Harju), välja astunud kaks (venekeelsed Narva ja Sillamäe ühingud). Liitu kuulub 26 ühingut. Töö venekeelt kõnelevate puudega inimestega on olematu. Siin on tohtu kasutamata ressursid.
- Majanduslangus, mis algas 2008, andis valusalt tunda 2009. aastal ja jätkus 2010 baasrahastuses läbi EPI Fondi (selle rahaga kaetakse liidu tegevuskulud, veebilehe haldamine ja osaliselt koolituse, tänuürituse ja Käsmu perelaagri kulud). Rahastus väheneb igal aastal: 2008.a – 487 124, 2009.a – 347 209 ja 2010.a – 334 565 krooni.
- Vähene on ürituste arv, kus kokku saaksid ühingute inimesed, omavahelise suhtlemise vaegus on märgatav.
- Teenuste rahastamine seisab või langeb. Omavalitsused on raskustes. Täiskasvanute riiklikku rehabilitatsiooniteenuse rahastamist kärbiti. Rehabilitatsiooniasutustele eraldatakse 39% taotletud summast. Lastele on summad jäänud samaks. Näiteks Karaski Keskusele eraldatud 2010.a rahad on otsas mai lõpuks. Alates 01.03.2009 tunnustati kehtetuks sotsiaalhoolekande seadusest paragrahv, mille alusel KOVID pidid täiskasvanud puudega inimese hooldajale hooldajatoetust maksma.
- ELILi poolt 2003.a sügisel algatatud Foorumi (puudeorganisatsioonide esindajad) ja Koostöökogu (Foorum + ministriumide esindajad) tegevuse aktiivsus on väga väike.
- Võidusambale ratastoolis inimese juurdepääs on ummikseisuses. Kaldtee eskiis ei leidnud kooskõlastust osaliste poolt. Edaspidi on võimalus jätkata ligipääsu küsimust lifti variandiga.

Plussidest

- Liit viis ellu kõik planeeritud tegevused (Aasta Tegu, ühisseminar Invalidiliitoga seljaajuvigastusega inimeste toimetulekust, Käsmu suvelaager, Tõrvaaugu lastelaager, Roosta noortelaager, M. Aitsami juubel, ELILi 20. aastapäev, koolitused, infopäevad, kirjutati täiendavaid projekte ja viidi neid ellu)
- Märkata on nihet töös noortega – noorteprojektid (laagrid, Party on Wheels 2, osalemine projektides). Kujunemas on liidrid noorte hulgas, kes ise genereerivad ideid ja tahavad neid ellu viia.
- Esimehed vahetusid 4 ühingu, mis on hea märk.
Juhatuse esimees tänas endisi ühingujuhte ja tutvustas uusi esimehi:
  - 1) Jüri Järve – Tallinna LIÜ (endine juht oli Mati Mugur)
  - 2) Jüri Heinlaid – Saare Maakonna IÜ (endine juht oli Maire Peirumaa)
  - 3) Vaike Hiet – Tapa LIÜ (endine juht oli Laine Valli)
  - 4) Maili Isand – Pärnumaa IÜ (endine juht oli Ants Jaakson)
- Heategevusprojektides osalemine (Kanal 2 *Tantsud Tähtedega* 2006, 2007, 2008). Oleme olnud usaldusväärne ja hea mainega partner. Eelläbirääkimised telekanaliga Tantsud Tähtedega 2010 suhtes – kui saade sügisel ikka tuleb, siis ELIL on taas partneriks.
- Heategevusprojekt *Aitame liikumispuudega lapsed liikuma* kõnniroboti hankimiseks läks hästi käima – lai koostöövõrgustik, projekti heaks töötavad kõik vabatahtliku töö vormis. Projekt lõpeb selle aasta lõpul – Sveitsi riik panustab lõpusumma, ca 1,5 milj krooni.
- Haridusminister T. Lukase heakskiidul jätkus tugiisiku teenuse osutamine kõrgkoolis õppivatele liikumis- ja nägemispuudega õppuritele. Teenust finantseerib programm Primus ja HTM, koordineerib ELIL, 2008-2009 õppeaastal said teenust kasutada 20 tudengit 7 kõrgkoolist, 2009-2010 juba 29 tudengit 10 kõrgkoolist, neist 15 on liikumis- ja 14 nägemispuudega.
- Ligipääsetavuse küsimused – veebiportaalis www.liikumisvabadus.invainfo.ee liikumisvabaduse kaardistamise üle-eestilise projekti jätkamine; projektimeeskonna ettekanded/tutvustused mitmetel üritustel. Olulisemad lepingulised tööd 2009. aastal olid järgmised:
  - 1) Koostööleping Tallinna Ettevõtlusametiga – kaardistati Pirita turismimarsruute;
  - 2) Leping Tallinna Spordi- ja Noorsooametiga – kaardistati Tallinna noorte huvikeskused;
  - 3) Leping Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametiga – kaardistati Tallinna üldhariduskoolid;
  - 4) Leping Tartu Ülikooliga ülikooli haldusalas olevate hoonete kaardistamiseks
- Koostöö Alexela Oil ASiga, dispetšerteenuse osutamine on aastaringne ja annab tööd kahele liikumispuudega inimesele. Analoogiline koostöö Mustakivi Auto ASiga, operaatoriteenuse osutamisega sai tööd üks inimene. Teenuse vahendamisega teenib ELIL veidi ka omavahendeid.
- Liit on käivitanud koolitused – kuidas suhelda ja abistada liikumispuudega inimest, mis on osutunud vajalikuks ja populaarseks. Koolitust on tellinud SA Tallinn 2011, ülikoolid, Tallinna ametid. Siit teenib liit ka omavahendeid.

Kokkuvõtteks:

- ELIL on tegutsenud 2009. aasta võimalustele vastavalt tublilt, liidu tegevus leidis kajastamist nii ajakirjanduses kui teistes meediakanalites.
- Tegevõtjad on organisatsiooni tegevjuhtimisega hästi toime tulnud.

[LISA 1: 2009. aasta tegevusaruanne](#)

2. ELILi 2009.a finantsaruanne – Tatjana Jaansoo, ELILi raamatupidaja

Majandusaruanne koos lisade ja audiitori järeldusotsusega oli/on tutvumiseks ELILi kodulehel. Seetõttu peatus T. Jaansoo ainult olulisematel näitajatel ja kommenteeris neid. Audiitori järeldusotsus: aruanne kajastab õigesti ja õiglaselt liidu 2009.a majandusaasta kasumit ja finantsseisundit.

[LISA 1: 2009.a finantsaruanne ja audiitori järeldusotsus](#)

3. OÜ Invaru 2009.a tegevusest ja finantsseisust – Enn Leinuste, OÜ Invaru direktor

Esineja kõneles, et vaatamata üldisele majandussurutisele ei ole OÜ Invarul esinenud majandusraskusi, samuti ei ole ettevõttel lühiega pikaajalisi laene. Uute ruumide sisustusele, seadmetele ja tarkvarale kulutati 2009.a 1,2 milj. krooni, laiendati 2009. aastal täiendavate ruumide rentimisega keskust Tallinnas, koondati laomajandus ühte kohta, milleks renditakse kaasaegsed ruumid. Rakvere teeninduspunktile leiti 2009.a uued ruumid Rakvere kesklinnas, millega paranes oluliselt teenuste kättesaadavus elanikkonnale ning lahenes seni suureks probleemiks olnud ligipääsetavus puuetega inimestel. 2009. aastal tehti oluline investeering arvuti tarkvarasse. 2009.aastal käivitus vastastikku huvi pakkuv koostöö Ida-Tallinna Keskhaigla Taastusravikeskusega.

[LISA 2: OÜ Invaru majandustegevusest 2009. aastal](#)

4. SA Karaski Keskuse tegevusest ja finantsseisust – Auli Lööke, SA Karaski Keskuse nõukogu esimees.

SA Karaski Keskus on kantud majandustegevuse registrisse vastavalt ettenähtud nõuetele: majutus-asutuste registrisse külalistemajana ja rehabilitatsiooniasutuste registrisse teenuse osutajana.

SA Karaski Keskuse 2009.a realiseerimise kogumaht oli 954 906, mis võrreldes 2008.a oli 806 201 krooni väiksem. Realiseerimise languse põhjuseks on lepingumahu vähendamine Sotsiaalkindlustusameti poolt. Sotsiaalkindlustusameti lepingute mahud olid 2008.a – 1 500 000 ja 2009.a 712 700 krooni – vähenemine on 47%. Meie taotlus oli 2009.a lepingumahuks 1 600 000 krooni, seega eraldati meile ainult 44% taotletud summast.

A. Lööke luges ette SA Karaski Keskuse juhataja Maia Laasi aastaaruande deklaratsiooni ja andis lühidalt ülevaate keskuse finantsseisusest.

Kokkuvõttes nentis esineja, et majandustegevuse registrisse kantud rehabilitatsioonimeeskond toimis hästi, oli tunda meeskonna stabiilsust ja oskuslikku tegevust teenuste osutamisel.

Puudusid klientide poolsed kaebused. Rehabilitatsioonimeeskonda lisandus täiendavalt üks füsioterapeut.

Lisandus uus mure – Päästeamet lubab keskuse I korrusel majutada ainult 10 inimest, kuna puuduvad tuleohutuse nõuetele vastavad tingimused.

[LISA 3: SA Karaski Keskuse tegevusest 2009.a.](#)

- **Ühingu esindajate sõnavõttud-küsimused 2009. aasta aruannete kohta**

Siina Trutin, Järva LIS esimees kommenteeris SA Karaski Keskuse ruumide tulekindlaks tegemist: sünteetiliste ehitusmaterjalide kasutamine muudab maja näiteks astmaatikutele vastuvõtmatuks.

Jüri Järve, Tallinna LIÜ: Kas Karaski renoveerimise projektil Päästeameti kooskõlastust polnudki? Tasub uurida.

Tänati ELILi kaua-aegset raamatupidajat Tatjana Jaansood, kes läheb pensionile ja lahkub ELILi raamatupidaja ametikohalt.

6. ELILi 2009. a tegevus- ja finantsaruande kinnitamine

Koosolek otsustas:

Kinnitada Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu 2009.a tegevus- ja finantsaruanne.

Poolt 23, vastuhääli ja erapooletuid ei olnud.

7. ELIL 2010 a. tegevusplaani ja eelarvest – Auli Lõoke, ELILi tegevjuht

2010.a tegevusprogramm ja eelarve projekt on aprilli algusest tutvumiseks olnud kodulehel.

Pidevate tegevustena märkis esineja järgmist :

- ELILi juhatuse koosolekud ja üldkoosolekud
- Infovahetus (veebileht, list, infovahetus kohtadel, juhatuse väljasõidud kohtadele)
- Koostöö valitsusorganite, omavalitsuste ja puuetega inimeste organisatsioonidega
- Koostöö ärisektoriga
- Kõrgkoolis õppivate tudengite tugiisiku teenuse koordineerimine
- Heategevusprojektid (Projekt Aitame liikumispuudega lapsi kõndima, märgusõna Elisabet; Kanal 2 saate Tantsud Tähtedega annetuse jagamise koordineerimine; Heategevuskross Tanel Leok & sõbrad)
- Portaali www.liikumisvabadus.info arendamine
- ELILi liikmesühingute juhtide ja aktiivi koolitus
- Konkreetsed projektid tegevusprogrammi elluviimiseks (tänuüritus Aasta Tegu – 2009, ELILi koolitus- ja puhkelaager Käsmus, Tõrvaaugu lastelaager „Julge elada“, Liikumispuudega noorte sügislaager Roosta puhkekülas, mõttetalgud ühingu juhtidele septembri algul Karaskil)

ELILi ületulevaks jäägiks 2009. aastast oli – 2 041 885, millest sihtotstarbelised jäägid – 1 816 000 ja vabad vahendid – 225 885. Tuludeks – 3 192 055, millest toetused projektide elluviimiseks – 1 126 115. Kuludeks – 5 079 695 ja reserviks – 154 250.

[LISA 4: 2010.a tegevusprogramm](#)

[LISA 5: 2010.a eelarve projekt](#)

8. Ühingu esindajate sõnavõttud-küsimused 2010. aasta tegevusplaani ja eelarve kohta **Siina Trutin, Järva LIS: miks oli vaja ELILil osta laenuklaver?**

Ants Leemets vastas: korralik kontsertklaver võimaldab korraldada kontserte täieliku liikumis- vabadusega majas. Liikumispuudega lastel võimalik klaverit õppida, ellu kutsuda lauluringe jms. Laenukustutatakse heategevuskontsertide tuluga, selleks ei kulutata tegevuskuludeks mõeldud raha.

Siina Trutin, Järva LIS: kas toimub ka järelkontroll, et liikumispuudega laps saab tasuta kõnnirobotit kasutada?

Ants Leemets vastas: Tallinna Lastehaigla on liitunud selle projektiga, Lastehaigla Toetusfond panustas projekti miljoni. ELIL on katuseks rahade kogumisel, kohustus projekti lõppemisel liit endale ei võta. Haigekassa rahastab seda teenust liikumispuudega lastele.

Jüri Järve, Tallinna LIÜ: ettepanek – heategevusprojektide puhul võiks tegijate halduskulusid katta. Kogu projekti meeskond on teinud vabast tahtest tasuta tööd.

Ants Leemets vastas: sellised asjad peavad olema siis kokku lepitud projektimeeskonnaga kohe projekti alguses. Üldjuhul heategevusprojektidest võetakse osa heategevuskorras, st rahalist tasu meeskond ei saa.

Madis Ott, Läänemaa IÜ: ELILi listide kaudu võiks saata infot fondide kohta, kuhu taotlusi

esitada.

Auli Lõoke vastas: hakkame infot lisaks listile ka kodulehele panema.

Ants Leemets: ettepanek teha liidu liikmetele Facebooki koolitus, et inimesed saaksid omavahel hõlpsasti suhelda.

9. 2010.a tegevusplaani ja eelarve kinnitamine

Koosolek otsustas:

Kinnitada Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu 2010.a tegevusplaan ja eelarve.

Poolt 23, vastuhääli ega erapooletuid ei olnud.

Üldkoosolek lõppes kell 13.45

II. Informatsioon

1. ELIL ühingute silme läbi Auli Lõoke, tegevjuht

Ankeetidele vastas 23 ühingut 26st. Tegevjuht tutvustab üksikasjaliselt ankeetide vastuste alusel koostatud kokkuvõtet. Uuringutulemusi on võimalik näha PP esitlusena protokollis lisana.

Mare Abner, Tallinna LIÜ: ettepanek – tulevikus uuringut tehes tuleks silmas pidada ka soolist aspekti. Tuua välja, kui palju on ELILi liikmesorganisatsioonides mees- ja naissoost liikmeid, kui paljud on nendest toetajaliikmed. See annab võimaluse väärtustada puuetega inimesi soost lähtuvalt, samuti viia läbi selleteemalisi arenguveestlusi.

[LISA 6: ELIL ühingute silme läbi](#)

2. Käsmu suvelaager 18.-20.06.2010 Auli Lõoke, tegevjuht

Kõneleja informeerib liikmeid, et registreerimislehti ootab tagasi hiljemalt 20. maiks, rahade maksmist 1. juuniks. Osavõtumaks on endiselt 200 kr täiskasvanutele ja 50 kr lastele.

Laagrisse saavad ainult ühingute liikmed pere liikmetega. Kes seda pole, astub talle sobiva ühingu liikmeks. Laagritegevusi pannakse alles kirja. Esinejate poolt ei ole laager enam nii rikkalik kui varem. Tegevjuht soovib vaba aja sisustamisel kasutada enam oma liikmete jõudusid, mitte kutsuda kalli hinnaga esinejaid.

Tegevjuht tutvustab vabatahtlikku Kokk, Annikat, kes informeerib kohalolijaid noorte ratastoolis inimeste üritustest 22. mail – Party on Wheels 2. Üritusel on plaanis teha näitus abivahenditest läbi aegade. Üleskutse, kel sellist vanavara talle, sellest tegevtootajatele teada anda.

3. Heategevusprojektid Evelyn Kaibald-Reemet, tegevjuhi abi

Esineja annab ülevaate heategevusprojektidest. **Elisabeti projekti** lõpu rahastamist toetab Šveitsi riik, väljaostetud laste kõnnirobot antakse täielikult üle Tallinna Lastehaigla.

Heategevusüritusi toimub nüüdki. Selgeltnägija Sergei Kirsti heategevuslik fotonäitus toimus 19.-30. aprillini. Müügitulu läheb Elisabeti fondi.

Ka sel aastal soovib **Tanel Leok oma sõpradega korraldada motoüritust**, kus kogutakse raha õnnetuse läbi liikumispuude saanud lapsi. Kõige keerulisem on kätte saada sihtgruppi. Eelmisel aastal toetati 8 last, kes said toetusi 17 200 krooni eest.

Tantsud Tähtedega tuleb uuesti sügisel. Eelnevalt kogutud raha on kulunud peamiselt puuetega laste abivahenditele.

[LISA 7 Heategevusprojektid](#)

4. Õppimisvõimalused Astangu Keskuses Kristi Viisimaa, juhatuse liige

Kõneleja tutvustab õppimisvõimalusi Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuses 2010-2011

õppeaastal. Keskusel on uus arvutikasutamise kursus. Populaarsed on koha nemiskursused ja tööõppekursused. Hea koostöö on Haapsalu Kutsehariduskeskusega, suur rõhk on pandud praktikale ettevõttes. IT õppesuund on saanud väga oluliseks. Sügisel avatakse peaajutrauma läbi elanud inimestele rehabilitatsioonikursused. Koos käib autismiga inimeste toetusrühm. Keskuses on olemas õpilaskodu sotsiaaltöötajaga 24 tundi. On olemas sportimisvõimalused, raamatukogu, invabuss.

LISA 8 [Õppimisvõimalused Astangu Keskuses](#)

5. Teenused Puudealase Teabe ja Abivahendite Keskuses Jürgen Mets, tegevusterapeut
Keskus asub Astangu Keskuse juures. Kõneleja tutvustab PTAKi teenuseid, mis on välja töötatud pidades silmas laia erivajadustega inimeste ringi (füüsilise ja sensoorsete kahjustustega inimesed, õpiraskustega inimesed, eakad ja lapsed). J. Mets räägib, kuidas valmib eksperthinnang ning kuidas meeskond püüab leida lahendusi piiratud tegevusvõimest või keskkonnast tingitud igapäevastele probleemidele. Eksperthinnang valmib ühe kuu jooksul.

Küsimusi esitatakse abistajate kohta, kes on spetsialistid? Kas käiakse kohapeal kodudes? Kuidas toimib tagasiside?

LISA 9 [Nõustamine PTAKis](#)

6. Ligipääsetavuse innovatiivsed IT-lahendused Jüri Järve, juhatuse liige
J. Järve tutvustas mobiilset rakendust Tallinna invatualettide visualiseerimiseks.

7. Hetki Invaliidiliito 2009.a suvelaagrist Tauno Viljat, juhatuse liige
Kõneleja viibis koos Tarmo Loosega soomlaste suvelõpulaagris 26.-30. augustil 2009.a Rantasalmis. Laagris oli täielik liikumisvabadus kalastamiseks, söögitegemiseks, iseseisvaks toimetulekuks.

LISA 10 Hetki laagrielust

Informatiivsed ettekanded lõppesid kell 16.00.

Ants Leemets, üldkoosoleku juhataja

Mare Abner, protokollija